

ÖĞRETMEN ADAYLARININ SOSYAL MEDYA KULLANIMINA İLİŞKİN TUTUMLARI: MALATYA İL ÖRNEĞİ*

Dr. Dilek KIRNIK

MEB

dilek1984_melek@hotmail.com

Yrd. Doç. Dr. Ezlam PEPELER

İnönü Üniversitesi

ezlam.susam@inonu.edu.tr

Yrd. Doç. Dr., Ramazan ÖZBEK

İnönü Üniversitesi,

ramazan.ozbek@inonu.edu.tr

Öz

Her geçen gün internetin hayatımızda daha çok yer almasıyla sosyal medya, vazgeçilemez bir iletişim ortamı olmuştur. İnternet aracılığıyla kullanılabilen sosyal iletişim araçları, kullanıcılarının sosyal yetkinliklerini, mesleğe yönelik algılarını ve iletişim tercihlerini etkilemektedir. Kullanıcıların zamanlarının çoğunu geçirdikleri sosyal medyanın ne düzeyde ve hangi amaçlarla kullanıldığını belirlemek için kullanıcıların algılarının (tutumlarının) bilinmesi gerekmektedir. Bu çalışmanın temel amacı öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımına ilişkin tutumlarını ortaya koymaktır. Tarama modeline göre desenlenen araştırmada Otrar ve ArĐın (2015) tarafından geliştirilen Sosyal Medya Tutum Ölçeği kullanılmıştır. Araştırmanın örneklemini, 2016-2017 eğitim öğretim yılında İnönü Üniversitesi EĞitim Fakültesinin son sınıfında öğrenim gören 285 öğretmen adayı oluşturmaktadır. İstatistik programıyla yapılan analiz sonucunda öğretmen adaylarının sosyal medyaya yönelik tutumlarına öğrenim görülen bölüm, internet bağlantısı olma durumu, bilgisayar sahibi olma durumu, internet bağlantısı olma zamanı değişkenlerinin etki etmediği; cinsiyet, internete bağlanmak için kullanılan cihaz türü, herhangi bir sosyal ağ üyeliği olma durumu, interneti kullanma amacı ve günlük internet kullanma süresi değişkenlerinin etki ettiği bulunmuştur.

Anahtar kelimeler: sosyal medya, eğitimde sosyal ağ, öğretmen adayları

THE ATTITUDE OF TEACHER CANDİDATES CONCERNİNG SOCİAL MEDİA USAGE: MALATYA CİTY SAMPLE

Abstract

Social media became an indispensable communication environment as internet's playing a wider part in our lives with every passing day. Social media tools which are being operated via internet effects social competence, the occupation perception and the communication choices of the users. The perception (attitude) of the users has to be recognized in order to define the level of usage and usage purpose of social media which the users spent most of their time. The main aim of this research is to present the attitude of the teacher candidates with regards to the usage of social media. In the research which was designed in accordance with the survey model that was developed by Otrar and ArĐın (2015), social Media Attitude Scale has been used. The population consists of 285 teacher candidates which are studying within the senior class of İnönü University

* Bu alışma, 8. Uluslararası EĞitimde Yeni Yönelimler Kongresinde sunulan araştırmanın bir bölümünün genişletilmiş halidir.

Faculty of Education during 2016-2017 academic year. As a result of the analysis which was performed with the statistics software, it has been discovered that the department which is being studied, the condition whether there is an internet connection or not, whether owning a computer or not, whether there is a limitation with regards to internet connection or not variables don't effect; gender, the type of device which is being used to be able to connect to the internet, whether the person has a social media account or not, the purpose of using the internet and internet usage duration variables do effect the attitude of social media.

Keywords: social media, social media in education, teacher candidates

Giriş

Günümüzde internet tabanlı uygulamalarla kişiler arası haberleşme çok yaygındır. Sadece metin içerikli mesajlar değil fotoğraf, video, ses gibi birçok duyu organına hitap eden farklı türden iletilerle iletişim kurulmaktadır. İnsanlar arasında bilgisayar ya da cep telefonu ile internet üzerinden kurulan bu ilişkilerde sosyal medya oldukça yaygındır.

Vural ve Bat'a (2010: 3351) göre sosyal medya, mobil tabanlı olarak yapılan paylaşım ve tartışmanın esas olduğu bir insanî iletişim şeklidir. Sosyal medya, kişilerin internet üzerinden çeşitli web araçlarıyla karşılıklı ve eş zamanlı iletişim kurmasına (konuşmalar yapma ve paylaşımlarda bulunma) imkân sağlayan bir sistemdir. Boyd ve Ellison (2008: 211) sosyal paylaşım sitelerini, üç ayrı özelliği vurgulayarak açıklamaktadır. Sınırlı bir sistem içinde herkese tamamen açık ya da yarı açık bir profil oluşturulan, kişinin paylaşımında bulunduğu bağlantıyı diğer kullanıcıların listesinde gösteren, kişinin ya da bağlantıda buldukları kişilerin bağlantı listelerini takip etmelerine ve başka alanlara aktarmalarına imkan veren web tabanlı hizmet olarak tanımlamaktadır. Başer'e (2014: 10) göre sosyal medya ile ilgili pek çok tanım bulunmaktadır. Ancak bu tanımlarda önemli iki kavram bulunmaktadır. Bunlar: Web 2.0 ve Kullanıcı Üretimi İçerik (KÜİ). Web 2.0 yeni bir kullanım biçimiyle tüm kullanıcılar tarafından karşılıklı olarak kullanıldığı bir platform; KÜİ ise sosyal medyayı kullanma yollarıdır. Yukarıdaki farklı tanımlar incelendiğinde sosyal medya ile ilgili "mobil tabanlı" ve "insanlar arası iletişim kurma" özelliklerinin vurgulandığı görülmektedir. Sosyal medya ülke içi ya da ülkeler arası topluluğun iletişim kurmasına imkan tanıyan, belli bir zaman ve mekan sınırlamasına gitmeden içerik paylaşımına izin veren online iletişim aracıdır.

Menteşe'ye (2013: 13) göre bilgi ve teknoloji çağı olan yirmi birinci yüzyılda bilişim teknolojileri, öğrenme öğretme sürecini, sosyal, ekonomik ve kültürel yaşamı etkilemiştir. Bununla birlikte kişilerarası etkileşimi de değiştirmiş özellikle insanların iletişim biçimini farklı boyutlara taşımıştır. Günümüzde sosyal medya sitelerinde, çok sayıda insan gerçek kimlik bilgilerini kullanmaktadır. Farklı türden çok sayıda bilgiyi özgürce paylaşabilmekte, tartışabilmekte ve bu süreci yaygınlaştırabilmektedir.

Kamiloğlu ve Yurttaş'a (2014: 132) göre yaşam şekillerinin ve teknolojinin değişimi ve gelişimi ile birlikte iletişim olanakları, bilgi edinme yolları, kişisel gelişim süreci ve içeriği değişmiştir. Medyanın değişmesi ile oluşan sosyal medya ortamı, bilginin çeşitlenmesinde, bilginin yaygınlaşmasında, bilginin biçiminde, bilgiye ulaşılmasında ve bilginin içselleştirilmesinde belirleyici bir etmendir.

Farklı uygulamalar içeren çok sayıda sosyal medya araçları bulunmaktadır. Boyd ve Ellison (2008: 212) dünyada kullanılan sosyal medya sitelerini kuruluş yıllarına göre tespit etmiştir. Buna göre 1997 yılında ilk olarak Six Degrees. com adlı sosyal medya sitesi ile başlayan bu serüven 2006 yılında facebook ve twitter gibi şu an dünyada en yaygın kullanılan sosyal medya sitelerinin gelişmesiyle devam etmiştir.

İster bilgiye ulaşmak için ister sosyal ilişkiler kurmak için olsun her geçen gün sosyal medya siteleri ve kullanıcı sayıları artmaktadır. Dünyada en yaygın kullanılan sosyal medya siteleri ve bu siteleri kullanan yaklaşık kişi sayıları Tablo 1'de gösterilmiştir.

Tablo 1. Sosyal Medya Siteleri ve Katılımcı Sayıları

Sıra No	Sosyal Medya İsmi	Kullanıcı Kişi Sayısı (Yaklaşık)
1	Facebook	1,500,000,000
2	You tube	1,499,000,000
3	Twitter	400,000,000
4	İnstagram	275,000,000
5	LinkedIn	250,000,000
6	Reddit	125,000,000
7	VK	120,000,000
8	Tumblr	110,000,000
9	Pinterest	105,000,000
10	Google Plus	100,000,000
11	Flickr	80,000,000
12	meetup	42,000,000
13	Ask.fm	40,000,000
14	LiveJournal	37,000,000
15	myspace	10,000,000

(Kaynak: EbizMBA, <http://www.ebizmba.com/articles/social-networking-websites>)

Tablo 1 verilerine göre Dünya'da en yaygın kullanılan Facebook sitesini 1,500,000,000 kişi kullanırken çok yaygın olmayan myspace sitesini 10,000,000 kişi kullanmaktadır. Tablo rakamları da göstermektedir ki Dünya nüfusun büyük bir bölümü internet kullanmakta ve bu kullanıcıların çoğunluğu bir veya birden çok sosyal paylaşım sitesine kayıtlıdır. Bu kadar çok kullanıcısı olan sosyal medyanın, hangi amaçlarla ve ne sıklıkla kullanıldığı belirlemek önemli bir durumdur.

Sosyal Medyanın Etkileri

Hızlı haberleşmeyi sağlama, iyi örnekleri yaygınlaştırma ve eğitimdeki yeni eğilimleri takip etme gibi amaçlarla eğitimciler yaygın bir şekilde sosyal medyayı ve interneti kullanmaktadırlar. Eğitimde sosyal medya öğrencilere ödev vermek, velileri bilgilendirmek, meslektaşlarla belli konularda fikir alışverişinde bulunmak vb amaçlarla kullanılmaktadır.

Uça-Güneş'e (2016: 203) göre sosyal ağlar, yaygın ve sık kullanılma, birçok kişiye hitap edebilme, bilgiye ve uzmanlara hızlı erişim ve 'bağlı kalma', farklı araçlarla farklı etkileşimlere olanak verme özelliklerinden dolayı toplumsal değişimi hızı bir şekilde sağlamaktadır. Sanal alem ve gerçek dünyanın birbirinden ayrılamaz olması ile bu değişimin etkisi de daha fazla olacaktır. Sosyal ağlar ile eğitimin bütünleşmesi, toplumdaki bireylerin kimliği ve dolayısıyla toplumun kendisi üzerinde etkili olacaktır.

Menteşe'ye (2013: 69-70) göre öğretmen ve okul yöneticileri eğitimde sosyal medya ortam ve araçlarını kullanmanın öğrencilere verilen eğitim düzeyini yükselteceğini, öğrencilerin motivasyonunu arttıracaklarını, okulda iletişimi arttıracaklarını, sınavlarda daha hızlı ve detaylı geri bildirim sağlayacaklarını öngörmektedirler. Sosyal medya ortamları etkili kullanıldığında öğrencilerin derse devamlılığı artacağı, öğrenci okul ilişkisinin güçleneceği ve öğrencinin başarısında azalma olmayacağı belirtilmiştir. Web tabanlı olarak kullanılan bu ortamların öğretmenin rolünü azaltmayacağı aksine öğretmenin ve öğrencinin iletişim yeteneğini arttıracakları ifade edilmiştir. Öğretme öğrenme sürecine ilişkin olarak ders ortamını zenginleştireceği, sınıf içinde ve dışında ders materyallerine kolayca erişilebileceği, öğrencilerin düşünce dünyasını genişleteceği vurgulanmıştır. Ancak öğretmen ve okul yöneticileri sosyal medya ortam ve araçlarının her ders ve her seviyedeki öğrenci için uygun olmadığını, sosyal paylaşım sitelerini kullanmanın iç motivasyonu yüksek öğrencilerde daha etkili olacağını belirtmişlerdir.

Toğay, Aktur, Yetişken ve Bilici (2013: 2) birçok sayıda olan sosyal ağ web siteleri insanların iletişimini, etkileşimini, işbirliğini, birlikte çalışmasını ve öğrenme sürecini düzenlemektedir. Sosyal ağlar eğitim sürecinde öğrenci ve öğretmenlerin iletişim becerilerini geliştirmenin yanında katılımcı sayısını arttırmakta, birden fazla duyuya hitap eden eğitim materyalleri oluşturmada-yaygınlaştırmada, akran desteğini arttırmakta, ölçme ve değerlendirmede alternatif yollar önermekte ve işbirliğine dayalı öğrenmeyi sağlamaktadır.

Sarsar, Başbay ve Başbay'a (2015: 419) göre öğrenme-öğretme ortamlarının yapısını değiştiren, bu ortamların daha geniş kitlelere, zaman ve mekân sınırı olmadan erişimini sağlayan sosyal medya, kolay ve ücretsiz kullanım olanakları, sosyal destek ve işbirliğini arttırması, akran desteğini sağlaması, daha esnek bir öğrenme ortamı sunması, öğretim ve değerlendirme süreçlerinde daha farklı uygulamalara fırsat vermesi gibi özelliklerinden dolayı

eğitimde yaygın olarak kullanılmaktadır.

Alav'a (2014: 1) göre sosyal medya; haber alma, güncellik, anlık kamuoyu oluşumu, tepki verebilme, iletişim sürecinde olma, canlı yapısı ve işlevsel gücü gibi özelliklerden dolayı etkilidir. Bu etkileşim sürecinde bireyler ya sanal kalabalıklara karışmakta ya da yaşadığı gerçek toplumdan uzaklaşarak yalnızlaşmaktadır.

Alanda yapılan çalışmalara bakıldığında Erdem-Aydın (2016) Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi öğrencilerinin sosyal medya kullanım alışkanlıklarını araştırmıştır. Otrar ve Arğın (2014) yaptığı çalışmada devlet ortaokullarının 8. sınıfları ile liselerin 9., 10., 11. ve 12. sınıflarında öğrenim gören ergenlerin sosyal medyaya ilişkin tutumlarını cinsiyet, ortaokul veya lisede öğrenim görme, okul türü ve sınıf düzeyi değişkenleri açısından araştırmıştır. Peker ve Çukadar (2016) yaptığı çalışmada ergenlerde bilişsel esnekliğin sosyal medyayı kullanmaya yönelik tutum üzerindeki yordayıcı etkisini sosyal yetkinlik, paylaşım ihtiyacı, öğretmenlerle ilişkiler ve sosyal izolasyon alt boyutlardaki ilişkisini araştırmıştır. Bu çalışmada ise sadece öğretmen adaylarının dokuz farklı değişken açısından sosyal medya kullanımına ilişkin tutumları incelenmiştir. Hem değişkenlerin çok olması hem de sadece öğretmen adaylarına yönelik olması açılarından bu çalışmanın alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Öğrencilere verilen eğitim düzeyini etkileyebilen, öğrencilerin dikkatine eğitime çekebilene, okulda öğretmen-öğrenci, öğretmen-öğretmen arasındaki iletişimi arttırabilene sosyal medyanın, öğrencilere rol model olacak olan öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımına ilişkin tutumlarını saptamak bir problem olarak görülmüştür.

Araştırmanın Amacı

İstendik amaçlar için kullanıldığında yararları olan, yanlış kullanıldığında olumsuz sonuçları olabilene sosyal medyayı; okulöncesi eğitimden orta öğretim düzeyine kadar geleceğin eğitimcileri olan son sınıf öğretmen adaylarının ne düzeyde kullandıklarını tespit etmek, sosyal medya kullanımına yönelik düşüncelerini açığa çıkarmak önemli görülmüştür. Bu nedenle bu araştırmanın amacı, öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımına ilişkin tutumlarını belirlemektir. Bu amaç doğrultusunda aşağıdaki alt problemlere cevap aranmıştır:

Öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımına yönelik tutumları sosyal medya tutum ölçeğinin sosyal yetkinlik, paylaşım ihtiyacı, öğretmenlerle ilgili ve sosyal izolasyon boyutlarında;

1. cinsiyete
2. öğrenim gördükleri bölümlere
3. internet bağlantısı olma durumuna

4. bilgisayar sahibi olma durumuna
5. internet bağlanmak için kullandığı cihaz türüne
6. sosyal ağ üyeliği olma durumuna
7. internet kullanım amaçlarına
8. internet kullanma sürelerine
9. internet bağlantısı olma zamanına (ne kadar süredir internet bağlantısı olma durumu) göre anlamlı düzeyde farklılaşmakta mıdır?

Yöntem

Bu bölümde araştırmada kullanılan modele, evren ve örnekleme, veri toplama aracına ve analizine yönelik açıklamalar yer almaktadır.

Araştırmanın Modeli

İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerinin sosyal medya kullanımına ilişkin yapılan bu çalışmada tarama modeli esas alınmıştır. Karasar'a (2013: 77) göre tarama modeli; araştırılan konuyu değiştirme ve etkileme çabası olmaksızın, kendi içindeki koşullarını koruyarak, bilmek istenilenleri uygun şekilde gözleme, olduğu gibi tanımlama ve açıklama yaklaşımıdır.

Evren ve Örneklem

Araştırmada İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencileri araştırma evreni olarak seçilmiştir. Ölçüt örnekleme yöntemi kullanılarak İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi son sınıf öğrencileri araştırma örnekleme belirlenmiştir. Öğrencilere dağıtılan anketlerden 285 tanesi anketleri doğru bir şekilde işaretlenmiş ve değerlendirmeye alınmıştır.

Veri Toplama Aracının Hazırlanması ve Uygulanması

Araştırmada iki bölümden oluşan anket kullanılmıştır. Birinci bölümde öğretmen adaylarının kişisel bilgilerini içermektedir. Öğrencilerin cinsiyet, bölüm, internet bağlantısına sahibi olup olmadığı, bilgisayar sahibi olup olmadığı, internete bağlanmak için kullandığı cihaz, herhangi bir sosyal ağa üyeliği olup olmadığı, interneti kullanma amacı, bir gün içinde internet kullanma süresi ve ne kadar zamandır internet bağlantısına sahip olduğu bilgileri kişisel bilgi formunda yer almaktadır.

Anketin ikinci bölümünde öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımına yönelik tutumlarını belirlemek amacıyla Otrar ve Arğın (2015) tarafından geliştirilen "Paylaşım İhtiyacı", "Sosyal Yetkinlik", "Sosyal İzolasyon" ve "Öğretmenlerle İlişki" olmak üzere toplam dört alt boyuttan oluşan "Sosyal Medya Tutum Ölçeği" kullanılmıştır. Bu ölçeğin geçerlilik durumuna bakıldığında (Otrar ve Arğın, 2015, 396);

Tablo 2. KMO and Bartlett's Testi Değerleri

Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Yeterliliği		.848
Bartlett's Test of Sphericity	Ki-kare Değeri	2336.246
	S.Derecesi	253
	p	.000

Tablo 2 değerlerine göre KMO değerleri, örneklem büyüklüğünün ve elde edilen verilerin seçilen analiz için uygun ve yeterli olduğu (0.85) Bartlett's değerlerinin anlamlılığı da ($p < .001$) verilerin çok değişkenli normal dağılımdan geldikleri hipotezini destekler olduğu görülmektedir.

Güvenirlilik açısından bakıldığında (Otrar ve Argın, 2015, 400);

Tablo 3. Ölçeğin Geneli ve Alt Boyutlara İlişkin Güvenirlilik Katsayıları

Faktör	Cronbach's Alpha Değeri
Paylaşım İhtiyacı	.805
Sosyal Yetkinlik	.814
Sosyal İzolasyon	.792
Öğretmenlerle İlişki	.814
Toplam	.852

Tablo 3'te tüm ölçeğin iç tutarlık katsayısı Cronbach $\alpha = .85$ olduğu görülmektedir. Ölçeğin alt boyutların Cronbach Alpha değerleri $\alpha_{max} = .81$ (sosyal yetkinlik ve öğretmenlerle ilişki) ile $\alpha_{min} = .79$ (sosyal izolasyon) arasındadır. Bu değerlere bakıldığında ölçeğin iç tutarlılığı yüksektir.

Ölçeğin İnönü Üniversitesi'ndeki çalışma grubuna uygulanmasının ardından güvenirlilik katsayısına bakıldığında;

Tablo 4. Ölçeğin Geneli ve Alt Boyutlara İlişkin Güvenirlik Katsayıları

Faktör	Cronbach's Alpha Değeri
Paylaşım İhtiyacı	.858
Sosyal Yetkinlik	.819
Sosyal İzolasyon	.832
Öğretmenlerle İlişki	.752
Toplam	.895

Tablo 4 verilerine göre tüm ölçeğin iç tutarlık katsayısı Cronbach $\alpha=.89$ olarak hesaplanmıştır. Ayrıca alt boyutların Cronbach Alpha değerleri $\alpha_{max}=.85$ (paylaşım ihtiyacı) ile $\alpha_{min}=.75$ (öğretmenlerle ilgili) arasında değişmektedir. Bu değerlere bakıldığında ölçeğin iç tutarlılığı yüksektir.

23 maddeden oluşan ölçek “Kesinlikle katılıyorum”, “Katılıyorum”, “Kararsızım”, “Katılmıyorum” ve “Kesinlikle katılmıyorum” seçeneklerinden biri belirtilerek 285 üniversite son sınıf öğrencileri tarafından değerlendirilmiştir.

Verilerin Analizi

Öğretmen adaylarına anketler uygulandıktan sonra anketler doğru kodlanma durumu açısından incelenmiştir. Veriler bilgisayar aracılığıyla ilgili programa kaydedilmiş ve analiz edilmiştir. İstatistiksel işlemlerin uygulanmasında anlamlılık düzeyi 0.05 olarak kabul edilmiştir. Çalışmada cinsiyete, cihaz türüne, ağ üyeliği olma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği t-testi, interneti kullanma amacına ve interneti kullanma saatine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği ANOVA testi ile çözümlenmiştir. Ölçeğin normal dağılım göstermeyen boyutlarında interneti kullanma amacına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığı Kruskal Wallis testi ve Mann Whitney U testi kullanılarak tespit edilmiştir.

Bulgular

Uygulanan ölçek “sosyal yetkinlik”, “paylaşım ihtiyacı”, “öğretmenlerle ilgili” ve “sosyal izolasyon” boyutlarında cinsiyet, bölüm, internet bağlantısı olma durumu, bilgisayar sahibi olma durumu, internete bağlanmak için kullandığı cihaz türü, sosyal ağ üyeliğinin olma durumu, internet kullanım amacı, internet kullanma süresi, internet bağlantısı olma zamanı gibi değişkenlere göre incelenmiştir.

1. Cinsiyet Değişkeni Açısından Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanımına Yönelik Tutumlarına İlişkin Bulgular

Tablo 5. Sosyal Medya Ölçeğinin Cinsiyete Göre t-Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	X	SS	Sd	t	p
Paylaşım İhtiyacı	Kız	196	26,60	6,33	283	-2,77	0,006
	Erkek	89	24,37	6,24			
Sosyal yetkinlik	Kız	196	14,09	4,62	283	1,00	,317
	Erkek	89	14,71	5,31			
Öğretmenlerle ilgili	Kız	196	8,48	2,88	283	-,784	,433
	Erkek	89	8,20	2,82			
Sosyal izolasyon	Kız	196	14,85	14,85	283	,997	,320
	Erkek	89	15,50	15,50			

Tablo 5'te görüldüğü gibi yapılan analiz sonucunda sosyal medya kullanımının paylaşım ihtiyacı boyutunda cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($t=2,77$ $p<0,05$). Ortalamalara bakıldığında farkın kız öğretmen adayları lehinde olduğu görülmektedir. Ancak sosyal medya ölçeğinin sosyal yetkinlik, öğretmenlerle ilgili ve sosyal izolasyon boyutlarında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

2. Öğrenim Görülen Bölüm Değişkeni Açısından Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanımına Yönelik Tutumlarına İlişkin Bulgular

Tablo 6. Öğrenim Görülen Bölüme Göre Medya Ölçeği Puanlarının ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Gruplararası	2305,097	8	288,137	1,415	,190
Gruplariçi	56198,889	276	203,619		
Toplam	58503,986	284			

Tablo 6 verilerine göre araştırmanın alt problemlerine göre sosyal medya ölçeğinin sosyal yetkinlik, paylaşım ihtiyacı, öğretmenlerle ilgili ve sosyal izolasyon boyutlarında öğrenim görülen bölüme göre anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

3. İnternet Bağlantısı Olma Değişkeni Açısından Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanımına Yönelik Tutumlarına İlişkin Bulgular

Tablo 7. Sosyal Medya Ölçeğinin İnternet Bağlantısı Olma Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

	İnternet Bağlantısı Durumu	N	X	SS	Sd	t	p
Paylaşım İhtiyacı	Var	256	25,88	6,28	283	-,173	,863
	Yok	29	26,10	7,26			
Sosyal yetkinlik	Var	256	14,25	4,76	283	-,426	,671
	Yok	29	14,65	5,65			
Öğretmenlerle ilgili	Var	256	8,44	2,81	283	-,793	,429
	Yok	29	8,00	3,29			
Sosyal izolasyon	Var	256	14,91	5,01	283	-1,399	,163
	Yok	29	16,31	5,65			

Tablo 7 verilerine göre sosyal medya ölçeğinin sosyal yetkinlik, paylaşım ihtiyacı, öğretmenlerle ilgili ve sosyal izolasyon boyutlarında öğrenim görülen bölüme göre anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

4. Bilgisayar Sahibi Olma Değişkeni Açısından Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanımına Yönelik Tutumlarına İlişkin Bulgular

Tablo 8. Sosyal Medya Ölçeğinin Bilgisayar Sahibi Olma Değişkenine Göre t-Testi Sonuçları

	Bilgisayar Sahibi Olma Durumu	N	X	SS	Sd	t	p
Paylaşım İhtiyacı	Var	241	25,79	6,56	283	-,694	,489
	Yok	44	26,52	5,27			
Sosyal yetkinlik	Var	241	14,23	4,93	283	-,479	,632
	Yok	44	14,61	4,42			
Öğretmenlerle ilgili	Var	241	8,36	2,89	283	-,537	,592
	Yok	44	8,61	2,72			
Sosyal izolasyon	Var	241	15,06	4,97	283	,052	,958
	Yok	44	15,02	5,72			

Tablo 8’de görüldüğü gibi sosyal medya ölçeğinin sosyal yetkinlik, paylaşım ihtiyacı, öğretmenlerle ilgili ve sosyal izolasyon boyutlarında öğrenim görülen bölüme göre anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

5. İnternete Bağlanmak İçin Kullanılan Cihaz Türü Değişkeni Açısından Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanımına Yönelik Tutumlarına İlişkin Bulgular

Tablo 9. Sosyal Medya Ölçeğinin Paylaşım İhtiyacı Boyutu Puanlarının Cihaz Türüne Göre t-Testi Sonuçları

	Kullanılan cihaz türü	N	X	SS	Sd	t	p
Paylaşım İhtiyacı	Bilgisayar	39	22,25	6,99	283	-3,94	0,00
	Cep telefonu	246	26,48	6,09			
Sosyal yetkinlik	Bilgisayar	39	13,28	4,82	283	-1,40	,162
	Cep telefonu	246	14,45	4,84			
Öğretmenlerle ilgili	Bilgisayar	39	7,48	2,89	283	-2,15	0,03
	Cep telefonu	246	8,54	2,84			
Sosyal izolasyon	Bilgisayar	39	15,15	4,46	283	,124	,901
	Cep telefonu	246	15,04	5,18			

Tablo 9’da görüldüğü gibi yapılan analiz sonucunda sosyal medya kullanımının paylaşım ihtiyacı boyutunda ($t=3,94$ $p<0,05$) ve öğretmenlik ile ilgili boyutunda kullanılan

cihaz türü değişkeni açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($t=2,15$ $p<0,05$). Araştırmanın alt problemlerine göre sosyal medya ölçeğinin sosyal yetkinlik ve sosyal izolasyon boyutunda internete bağlanmak için kullanılan cihaz türüne göre anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

6. Sosyal Ağ Üyeliği Olma Değişkeni Açısından Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanımına Yönelik Tutumlarına İlişkin Bulgular

Tablo 10. Sosyal Medya Ölçeğinin Ağ Üyeliği Olma Durumuna Göre t-Testi Sonuçları

	Kullanılan cihaz türü	N	X	SS	Sd	t	p
Paylaşım İhtiyacı	Var	250	26,32	6,09	283	2,97	0,003
	Yok	35	22,94	7,60			
Sosyal yetkinlik	Var	250	14,37	4,80	283	,751	,453
	Yok	35	13,71	5,22			
Öğretmenlerle ilgili	Var	250	8,61	2,79	283	3,39	0,001
	Yok	35	6,88	2,97			
Sosyal izolasyon	Var	250	15,12	5,08	283	,569	,569
	Yok	35	14,60	5,15			

Tablo 10’da görüldüğü gibi yapılan analiz sonucunda sosyal medya kullanımının paylaşım ihtiyacı boyutunda ($t=2,97$ $p<0,05$) ve öğretmenlerle ilgili boyutunda ($t=3,39$ $p<0,05$) kullanılan sosyal ağ üyeliği olma değişkeni açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Araştırmanın alt problemlerine göre sosyal medya ölçeğinin sosyal yetkinlik boyutunda ve sosyal izolasyon boyutunda sosyal ağ üyeliği olma durumuna göre anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

7. İnternet Kullanım Amacı Değişkeni Açısından Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanımına Yönelik Tutumlarına İlişkin Bulgular

Tablo 11. Sosyal Medya Ölçeğinin İnterneti Kullanma Amacına Göre ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı fark	
Sosyal yetkinlik	Gruplararası	225,820	2	112,910	4,931	0,008	Sosyalağ- araştırma
	Gruplariçi	6457,008	282	22,897			
	Toplam	6682,828	284				
Öğretmenlerle ilgili	Gruplararası	38,644	2	19,322	2,375	0,095	
	Gruplariçi	2293,756	282	8,134			
	Toplam	2332,400	284				
Sosyal izolasyon	Gruplararası	82,042	2	41,021	1,591	0,206	
	Gruplariçi	7269,944	282	25,780			
	Toplam	7351,986	284				

Tablo 11’deki Anova tablosunda öğretmen adaylarının sosyal medya tutumları ile internet kullanım amacı puanları arasında ölçeğin sosyal yetkinlik boyutunda anlamlı bir

farklılık olduğu bulunmuştur ($F=4,93$, $p<0,05$). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için gruplar birbirleriyle karşılaştırılmıştır. Bonferroni testinin sonucunda sosyal ağ kullanmak amacıyla olanlar ($X=14,70$) ile araştırma-ödev yapmak amacıyla olanlar ($X=12,67$) arasında sosyal ağ kullanmak amacıyla olanların lehine anlamlı farklılık görülmüştür.

İnternet kullanma amacına göre sosyal medya ölçeğinin paylaşım ihtiyacı boyutunda veriler normal dağılım göstermediği için non parametrik testlerden Kruskal Wallis Testi yapılmıştır.

Tablo 12. İnterneti Kullanma Amacına Göre Medya Ölçeğinin Paylaşım İhtiyacı Boyutu Açısından Kruskal Wallis Testi Sonuçları

Gruplar	N	Sıra Ort.	SD	χ^2	p
Sosyal ağ	192	159,06			
Oyun ve eğlence	28	136,29	2	26,55	0,00
Araştırma ödev	65	98,45			
Toplam	285				

Tablo 12’de internet kullanım amacının sosyal medya kullanımı testinden alınan puanlara etki ettiği görülmüştür. Grupların internet kullanım amacı puanları arasında ölçeğin paylaşım ihtiyacı boyutunda anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur ($\chi^2 = 26,55$, $sd=2$, $p<0,05$). Bu işlemin ardından Kruskal Wallis sonrası belirlenen anlamlı farklılığın hangi gruplardan kaynaklandığını belirlemek üzere Mann Whitney –U testi yapılmıştır.

Tablo 13. İnterneti Kullanma Amacına Göre Medya Ölçeğinin Paylaşım İhtiyacı Boyutu Açısından Mann Whitney U Testi Sonuçları

Grup	N	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	p
Sosyal ağ	192	143,00	27456,00		
Araştırma ödev	65	85,65	5697,00	3552,00	0,00
Toplam	257				

Tablo 13’te internet kullanım amacının sosyal medya kullanımı testinden alınan puanlara etki ettiği görülmüştür. Yapılan analiz sonucunda farklılığın sosyal ağ kullanma amacıyla kullananlar ile araştırma ve ödev yapma amacıyla kullananlar arasında sosyal ağ kullanma amacıyla kullananlar lehine olduğu belirlenmiştir ($U= 3552,00$; $p<0,05$). Araştırmanın alt problemlerine göre sosyal medya ölçeğinin öğretmenlerle ilgili boyutunda ve sosyal izolasyon boyutunda internet kullanma amacına göre anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

8. İnternet Kullanma Süresi (Saati) Değişkeni Açısından Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanımına Yönelik Tutumlarına İlişkin Bulgular

Tablo 14. Sosyal Medya Ölçeğinin İnternet Kullanma Süresine (Saat) Göre ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı fark	
Paylaşım İhtiyacı	Gruplararası	754,446	3	251,482	6,540	0,000	2 saat altı-4 ve 6 saat arası
	Gruplariçi	10805,182	281	38,453			
	Toplam	11559,628	284				
Sosyal yetkinlik	Gruplararası	598,966	3	199,655	9,222	0,000	2 saat altı-6 saat ve üzeri
	Gruplariçi	6083,862	281	21,651			
	Toplam	6682,828	284				
Öğretmenlerle ilgili	Gruplararası	10,368	3	3,456	0,418	0,740	
	Gruplariçi	2322,032	281	8,263			
	Toplam	2332,400	284				
Sosyal izolasyon	Gruplararası	288,830	3	96,277	3,830	0,010	2 saat altı-6 saat ve üzeri
	Gruplariçi	7063,156	281	25,136			
	Toplam	7351,986	284				

Tablo 14'te ANOVA tablosunda grupların internet kullanma saati puanları arasında ölçeğin sosyal yetkinlik boyutunda anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur ($F=9,22$; $p<0,05$). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için gruplar birbirleriyle karşılaştırılmıştır. Bonferroni testinin sonucunda 2 saat altı kullananlar ($X=12,42$) ile 4 ve 6 saat arası kullananlar ($X=15,27$) arasında 4 ve 6 saat arası kullananlar lehine; 2 saat altı kullananlar ($X=12,42$) ile 6 saat ve üzeri kullananlar ($X=17,05$) arasında 6 saat ve üzeri kullananlar lehine; 2- 4 saat arası kullananlar ($X=14,16$) ile 6 saat üzeri kullananlar ($X=17,05$) arasında 6 saat ve üzeri kullananlar lehine anlamlı farklılık görülmüştür.

Tablo 14 verilerine göre grupların internet kullanma saati puanları arasında ölçeğin paylaşım ihtiyacı boyutunda anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir ($F=6,54$, $p<0,05$). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için gruplar birbirleriyle karşılaştırılmıştır. Bonferroni testinin sonucunda 2 saat altı kullananlar ($X=23,80$) ile 4 ve 6 saat arası kullananlar ($X=27,50$) arasında 4 ve 6 saat arası kullananlar lehine; 2 saat altı kullananlar ($X=23,80$) ile 6 saat ve üzeri kullananlar ($X=28,61$) arasında 6 saat ve üzeri kullananlar lehine anlamlı farklılık görülmüştür.

Tablo 14’de grupların internet kullanma saati puanları arasında ölçeğin sosyal izolasyon boyutunda anlamlı bir farklılık olduğu bulunmuştur ($F=3,83$, $p<0,05$). Bu farklılığın hangi gruplar arasında olduğunu belirlemek için gruplar birbirleriyle karşılaştırılmıştır. Bonferroni testinin sonucunda 2 saat altı kullananlar ($X=13,51$) ile 6 saat ve üzeri kullananlar ($X=16,58$) arasında 6 saat ve üzeri kullananlar lehine anlamlı farklılık görülmüştür.

Araştırmanın alt problemlerine göre sosyal medya ölçeğinin öğretmenlerle ilgili boyutunda interneti kullanma saatine göre anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir.

9. İnternet Bağlantısı Olma Zamanı Değişkeni Açısından Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanımına Yönelik Tutumlarına İlişkin Bulgular

Tablo 15. Sosyal Medya Ölçeğinin İnternet Bağlantısı Olma Zamanına Göre ANOVA Sonuçları

Varyansın Kaynağı		Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p
Paylaşım İhtiyacı	Gruplararası	167,325	3	55,775	1,376	0,250
	Gruplarıçi	11392,303	281	40,542		
	Toplam	11559,628	284			
Sosyal yetkinlik	Gruplararası	71,045	3	23,682	1,006	,390
	Gruplarıçi	6611,783	281	23,529		
	Toplam	6682,828	284			
Öğretmenlerle ilgili	Gruplararası	34,590	3	11,530	1,410	,240
	Gruplarıçi	2297,810	281	8,177		
	Toplam	2332,400	284			
Sosyal izolasyon	Gruplararası	70,049	3	23,350	,901	,441
	Gruplarıçi	7281,937	281	25,914		
	Toplam	7351,986	284			

Tablo 15’e göre sosyal medya ölçeğinin sosyal yetkinlik, paylaşım ihtiyacı, öğretmenlerle ilgili ve sosyal izolasyon boyutlarında internet bağlantısı olma zamanına göre anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Yapılan analiz sonucunda sosyal medya kullanımında internet bağlantısı olma zamanının etkisi olmadığı görülmüştür.

Tartışma

Analiz sonucunda sosyal medya kullanımının paylaşım ihtiyacı boyutunda cinsiyet değişkeni açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bu verilere göre kız öğretmen adaylarının sosyal medyadaki paylaşımların beğenilmesinden, yorum yapmaktan, paylaşımlarda bulunmaktan, benzer ilgileri olan kişilere ulaşmaktan, sosyal medya sitelerinde zaman geçirmekten daha çok hoşlandıkları söylenebilir. Kız öğretmen adayları sosyal medyada düzenlenen etkinliklerden daha çok haberdar olmak istedikleri ve paylaşımlarının yorum almasından daha çok memnun oldukları söylenebilir. “Sosyalleşme ve iletişim” konularını kızların erkeklere nispeten daha çok önemsemelerinden dolayı bu sonucun çıktığı

düşünülmektedir. Bu bulgu literatürde şöyle karşılık bulmaktadır: McAndrew & Jeong (2012) yaptığı araştırmada kadınlar ve genç insanların en aktif sosyal medya (facebook) kullanıcıları olduğunu bulmuşlardır. İli (2013) öğrencilerin cinsiyetlerine göre sosyal medyayı kullanma amaçları arasında anlamlı bir fark olduğunu bulunmuştur. Argın (2013) öğrencilerin sosyal yetkinlik ve sosyal izolasyon alt boyutlarından aldıkları puanların öğrencilerin cinsiyetine göre anlamlı bir farklılık gösterdiği belirlenmiş ve her iki farklılığın da erkek öğrencilerin lehine gerçekleştiği tespit edilmiştir. Ancak Köroğlu (2014) yaptığı çalışmada cinsiyet değişkeninin, üstün yeteneklilerde anlamlı bir değişime neden olmadığı saptanmıştır. Acar ve Yenmiş (2014) yaptığı çalışmada eğitimde sosyal ağların kullanımına ilişkin öğrenci görüşlerinin cinsiyet, yaş ve cinsiyet*yaş ortak etkisine göre anlamlı bir farklılık göstermediği bulunmuştur. Bu farklılığın araştırmanın belirgin bir site (facebook) üzerinden yapılmasından ve öğrenci örneklemelerinin değişmesinden kaynaklandığı düşünülmektedir.

Bu araştırmada sosyal medya kullanımına bölüm değişkeninin etki etmediği bulunmuştur. Bu sonuç mesleki branşı ne olursa olsun bütün öğretmen adaylarının hatta bütün insanların etkin bir şekilde sosyal medya kullanmasından kaynaklandığı şeklinde yorumlanmıştır. Mentеше (2013) yaptığı araştırmada dil öğretmenlerinin teknoloji kullanma becerileri, istekleri, derste kullanma durumları diğer branşlara göre oldukça fazla olduğunu, dil öğretmen ve yöneticileri yeni gelişmeleri takip etmede diğer branşların önünde olduğunu bulunmuştur. Bu farklılığın araştırmanın yürütüldüğü örneklemin değişmesinden ve çalışmanın amacından kaynaklandığı düşünülmektedir. Çünkü Mentеше yaptığı çalışmada sosyal medya ortam ve araçlarının eğitimde kullanımına yönelik görüşleri belirlerken bu çalışma sadece sosyal medya kullanımına yönelik tutumu belirleme amacındadır.

Yapılan analiz sonucunda sosyal medya kullanımında internet bağlantısı olma durumunun etkisi olmadığı görülmüştür. Araştırmaya katılan bazı öğretmen adaylarının internet bağlantısı olduğu halde sosyal ağ üyeliği bulunmamaktadır. Böylece internet bağlantısı olma durumu sosyal medya kullanmada bağlayıcı bir faktör olmadığı için anlamlı bir farklılık tespit edilmediği düşünülmektedir.

Araştırma sonuçlarına göre sosyal medya kullanımında bilgisayar sahibi olma durumunun etkisi olmadığı görülmüştür. Araştırmaya katılan öğretmen adayları bilgisayar sahibi olduğu halde internete bağlanmak için cep telefonunu tercih etmektedir. Bu açıdan bilgisayar sahibi olma durumu sosyal medya kullanmada bağlayıcı bir faktör olmadığı için anlamlı bir farklılık tespit edilmediği düşünülmektedir.

Yapılan çalışmaya göre sosyal medya kullanımının paylaşım ihtiyacı boyutunda kullanılan cihaz türü değişkeni açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bu verilere

göre cep telefonu kullanan öğretmen adaylarının sosyal medyadaki paylaşımlar hakkında sohbet etmeyi, sosyal medya sitelerindeki içerikler hakkında yorum yapmayı, farklı türlerde (yazı, video, müzik) paylaşımlarda bulunmayı, başkaları tarafından beğenilmeyi daha çok önemsedikleri söylenebilir. Cep telefonlarının taşınabilme, istenilen anda istenilen kişi ile iletişim kurabilme, internete bağlanarak pek çok işi sorunsuzca yerine getirebilme gibi özelliklerinden dolayı bu sonucun çıktığı düşünülmektedir.

Yapılan analiz sonucunda sosyal medya kullanımının öğretmenlik ile ilgili boyutunda kullanılan cihaz türü değişkeni açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bu verilere göre cep telefonu kullanan öğretmen adaylarının sosyal medya sitelerinde öğretmenlerini takip etmeyi sevmemekte, öğretmenleri tarafından takip edilmeyi hem sevmekte hem de takip edildiğinde kendini değerli hissetmekte oldukları söylenebilir. Cep telefonlarının çeşitli olumlu özelliklerinden dolayı (kolay taşınabilme, her yerden internete bağlanabilme, açılıp kapanması için kısa süre bekleme vb.) sosyal medya sitelerini kullanırken daha çok tercih edildiği için bu sonucun çıktığı düşünülmektedir. Literatür incelendiğinde, Köroğlu'nun (2014) üstün yetenekli çocukların akıllı telefon sahipliğinin Sosyal Medya Kullanma Motivasyonlarının Eğlenme ve Bilgilenme faktörleri üzerinde etkisini tespit ettiği görülmüştür. Ancak Arğın (2013) öğrencilerin sosyal medyaya ilişkin tutumlarının sosyal medya sitelerine bağlanılan araç değişkenine gruplar arasında anlamlı farklılık bulamamıştır. Bu farklılığın yıllar içinde mobil teknolojik araçların kullanımının yaygınlaşmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Araştırmada sosyal medya kullanımının paylaşım ihtiyacı boyutunda kullanılan sosyal ağ üyeliği olma değişkeni açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bu verilere göre herhangi bir sosyal ağ üyeliği olan öğretmen adaylarının sosyal medyadaki paylaşımlarının beğenilmesini önemsedikleri, farklı içeriklere yorum yaptıkları, çeşitli konularda paylaşımlarda buldukları, siteler üzerinden ortak ilgiye sahip kişilere iletişim kurdukları, sosyal medya sitelerinde vakit geçirdikleri söylenebilir. Herhangi bir sosyal ağ üyeliği olan öğretmen adaylarının sosyal medyada düzenlenen etkinliklerden haberdar olmayı ve arkadaşlarının paylaşımları hakkında yorum yapmasını önemsedikleri söylenebilir. Sosyal medya sitelerini kullananlar, aile ve arkadaş çevresi ile iletişim halinde olmak, haberleri ve güncel olayları takip etmek ve vakitlerini değerli kılmak gibi sebeplerle sosyal medya sitelerindeki her adımı değerli gördükleri için bu sonucun çıktığı düşünülmektedir. Aynı araştırmada sosyal medya kullanımının öğretmenlerle ilgili boyutunda da kullanılan sosyal ağ üyeliği olma değişkeni açısından anlamlı bir farklılık tespit edilmiştir. Bu verilere göre herhangi bir sosyal ağ üyeliği olan öğretmen adaylarının sosyal medya sitelerinde

öğretmenleri tarafından takip edilmeyi sevmekte ve kendini değerli hissetmekte olduğu söylenebilir. Sosyal medya sitelerini aktif kullanan öğretmen adaylarının hem branşları gereği eğitim ve eğitimcilerle yakın ilişkili oldukları hem de iletişim kurma ve güncel olayları takip etmek gibi konuları önemsedikleri için bu sonucun çıktığı düşünülmektedir. Kısacası araştırmada sosyal medya kullanımının paylaşım ihtiyacı ve öğretmenlerle ilgili boyutlarında sosyal ağ üyeliği olma değişkeni açısından sosyal ağ üyeliği olan öğretmen adayları lehinde anlamlı bir farklılık bulunmuştur. Bu bulgu literatürle uyuzmaktadır. Kamiloğlu ve Yurttaş (2014) internet ve tüm sosyal medya uygulamalarının sadece eğlence ortamı olmadığını bu uygulamaların gençler için eğitim öğretim platformu halini aldığını (öğretmenlik ile ilgili), kişisel gelişimlerine destek olacak bilgilere ulaşmak ve gündemi takip etmek için bu ortamların kullanıldığını bulmuşlardır. Arğın (2013) öğrencilerin sosyal medyaya ilişkin tutumlarının herhangi bir sosyal medya sitesine üye olup olmama değişkenine göre herhangi bir sosyal medya sitesine üye olan öğrencilerin lehine anlamlı düzeyde farklılık bulmuştur.

Araştırma sonucunda sosyal ağ kullanmak amacıyla olanlar ile araştırma-ödev yapmak amacıyla olanlar arasında sosyal ağ kullanmak amacıyla olanların lehine anlamlı farklılık görülmüştür. Sosyal ağ kullanma amacıyla olan öğretmen adaylarının arkadaşları tarafından fark edilip saygınlık kazandığını, yalnızlıktan kurtulup sosyal çevrelerini genişlettiğini, özel ilgi duydukları arkadaşlarıyla rahat iletişim kurduklarını düşünmelerinden dolayı bu sonucun çıktığı düşünülmektedir. Yapılan analiz sonucunda farklılığın sosyal ağ kullanma amacıyla kullananlar ile araştırma ve ödev yapma amacıyla kullananlar arasında sosyal ağ kullanma amacıyla kullananlar lehine olduğu belirlenmiştir. Sosyal ağ kullanma amacıyla olan öğretmen adaylarının arkadaşları ile paylaşımlar hakkında sohbet etmeyi, çeşitli içeriklerde paylaşımlarda bulunmayı, bu paylaşımların arkadaşları tarafından beğenilmesini, ortak amaçları paylaştıkları insanlarla iletişim kurmayı önemsemelerinden ve zamanları güncel olaylar için harcamayı değerli görmelerinden dolayı bu sonucun çıktığı düşünülmektedir. Bu sonuçlara göre sosyal medya kullanımının sosyal yetkinlik ve paylaşım ihtiyacı boyutunda interneti kullanma amacı değişkeni açısından sosyal ağ kullanma amacıyla kullananlar lehine olduğu belirlenmiştir. Bu bulgunun literatürdeki karşılığı şöyledir: Koç ve Karabatak (2014) araştırmada öğrencilerin %90.64'ü sosyal ağlara üye olduğunu, öğrencilerin çok sayıda farklı sosyal ağ kullandıklarını, “eski ya da yeni arkadaşlarını bulabilmek” ve “sohbet etmek” amacıyla sosyal ağlara üye olduklarını, sosyal ağların öğrenciler tarafından büyük bir oranda kullanıldığını ve bir alışkanlık haline geldiğini bulmuşlardır. Köroğlu (2014) üstün yetenekli çocukların internet kullanım amaçlarıyla sosyal medya kullanım amaçlarının örtüşüğünü bulmuştur. Toğay, Aktur, Yetişken ve Bilici (2013)

öğrencilerin sosyal ağ web sitelerini en çok arkadaşlarıyla bağlantı kurmak için kullandığını, sosyal ağ sitelerini ayrıca ders konularıyla ilgili olarak öğretim görevlileriyle ve sınıf arkadaşlarıyla iletişim kurmak için kullandıklarını tespit etmişlerdir. İli (2013) öğrencilerin sosyal medyayı kullanım amaçlarının online sohbet etme, gündemi takip etme, oyun oynamak, arkadaşlarını takip etme, zaman geçirmek paylaşımında bulunmak ve araştırma yapmak olduğunu bulmuştur.

Araştırmaya göre öğretmen adaylarının sosyal medya tutumları internet kullanım saati açısından daha fazla interneti kullananlar lehine anlamlı farklılık görülmüştür. İnternet kullanım saati arttıkça öğretmen adayları bazı sosyal becerileri (toplumda fark edilme, kişilik sahibi olma, arkadaş çevresi edinme, duygularını ifade etme, çevresiyle sağlıklı iletişim kurabilme, saygınlık görme) daha nitelikli yaptıklarına inandıkları için bu sonucun çıktığı düşünülmektedir. İnsanlar biyolojik yönünün yanında sosyal bir varlık olmasından dolayı sohbet etmeyi, yorum yapmayı, belli konularda fikir paylaşmayı ve paylaşımları hakkında dönüt almayı, çevresi tarafından takdir edilmeyi, benzer ilgiye ve fikre sahip insanlarla iletişim kurmayı, sosyal ağlarda zaman geçirmeyi, güncel olayları takip etmeyi ve çeşitli etkinliklere katılmayı önemsemektedirler. Bu nedenle öğretmen adayları internet kullanım saati arttıkça paylaşım ihtiyaçlarının daha çok karşılanacağına inandıkları için bu sonucun çıktığı düşünülmektedir. Bu değerlere göre 6 saat ve üzeri interneti kullanan öğretmen adayları uzun süre interneti kullandıklarında arkadaşlarından uzaklaştıklarını, aile ilişkilerinin olumsuz etkilendiğini, sosyal aktivitelere yeterince vakit ayıramadıklarını ve derslerine yeterince özen gösteremediklerini düşünmektedir. Öğretmen adaylarının, aşırı internet kullanımının kişilerin vakit kaybetmesine, sanal ortamda ruhsal ve fiziksel gelişimlerinin olumsuz etkilenmesine, işlem kolaylığı yüzünden tembelleşmelerine ve çalışmadan soğumalarına, bütün hayatlarının internet üzerine kurulması sebebiyle anti-sosyal kişiliğe sahip olmalarına ve çeşitli oyun ya da programlarla bağımlı hale dönüşmelerine yol açabileceğini düşünmelerinden dolayı bu sonucun çıktığı düşünülmektedir. Bu araştırmada sosyal medya kullanımının sosyal yetkinlik ve paylaşım ihtiyacı boyutunda internet kullanma saati değişkeni açısından 6 saat ve üzeri kullananlar lehine anlamlı farklılık görülmüştür. Bu bulgunun literatürdeki karşılığı şöyledir: Küçükali (2016) araştırmaya katılan üniversite öğrencilerinin tamamına yakınının sosyal medyayı eğlenmek ve rahatlamak için günde ortalama 3 saat kullandıklarını bulmuştur. Sakallıoğlu'na (2015) göre ülke olarak günde ortalama 4 saat 37 dakikayı internette, bunun 2 saat 56 dakikasını da sosyal medyada geçirmektediriz. Çakmak (2014) yaptığı araştırmada öğrencilerin % 44,9'unun günlük internet kullanım sıklığının ortalama 2-5 saat olduğunu, günlük sosyal medya kullanımı ile ilgili

olarak ise öğrencilerin % 34,9'unun günde 2-5 saat sosyal medyayı kullandığını ve % 52,9'unun sosyal medyayı en az 5 yıldır takip ettiğini tespit etmiştir. İli (2013) öğrencilerin % 31,7'si günde 1-3 saat, %28,6'sı günde 30 dk-1 saat arası ve diğerleri de farklı sürelerde günlük kullanım süreleri olduğunu bulmuştur. Dilme (2013) yaptığı araştırmada öğrencilerin %99,0'nun her gün internet kullandığını, %44,2'sinin internete girdiklerinde ortalama 1-3 saat zaman harcadığını, %85,6'sı sosyal ağları düzenli olarak her gün ikişer saatten fazla kullandığı ve sosyal ağlarda zaman harcadığını bulmuştur. Vural ve Bat (2010) Ege Üniversitesi İletişim Fakültesi öğrencilerinin tamamının internet kullandığını, öğrencilerinin çoğunluğu interneti hemen hemen her gün kullandığını, sosyal ağlara ilgilerinin yoğun olduğunu, internette geçirdikleri zamanın çoğunu sosyal ağlarda geçirdiklerini tespit etmiştir. Bu araştırmada sosyal medya kullanımının sosyal izolasyon boyutunda internet kullanma saati değişkeni açısından interneti 6 saat ve üzeri kullananlar lehine anlamlı farklılık görülmüştür. Bu değerlere göre 6 saat ve üzeri interneti kullanan öğretmen adayları internette uzun süre kaldıkları için arkadaşlarından uzaklaştıklarını, aile ilişkilerinin olumsuz etkilendiğini, sosyal aktivitelere yeterince vakit ayıramadıklarını ve derslerine yeterince özen gösteremediklerini düşünmektedirler. Ulusoy ve Bostancı (2014) çocukların her gün internet erişimine sahip olduklarını, günümüzde internete erişim imkânlarının ve cihazlarının hızlı bir şekilde arttığını, çocuğun günlük 6 saatten fazla internette kalmasının olumsuz sonuçlar çıkaracağını ve ebeveynlerin biran önce kısıtlamaya gitmeleri gerektiğini belirtmişlerdir.

Yapılan analiz sonucunda sosyal medya kullanımında internet bağlantısı olma zamanının etkisi olmadığı görülmüştür. Öğretmen adaylarının internet bağlantısı olma durumunun sosyal ağ üyeliği olma durumunu ve sosyal medya kullanımına yönelik tutumuna etki etmeyebilir. Öğretmen adayları uzun yıllar önce internet bağlantısı olabilir ancak sosyal ağ üyeliği olamayabilir. Ayrıca yıllar boyunca internet kullananlar ile 2 yıl veya 2 yıldan daha az interneti kullananlar arasında medya kullanımına yönelik tutumları daha farklı değişkenlerin etkileyebileceği düşünülmektedir.

Öneriler

- Araştırmaya katılan öğretmen adaylarının %87,7'sinin herhangi bir sosyal ağ üyeliği bulunmaktadır. Öğretmen adaylarının sosyal medya sitelerini ne kadar etkin kullandıkları ve yaptıkları paylaşımlarının ne kadar faydalı olduklarının tespit edilmesi gerekir. Öğretmen adaylarının üye oldukları sosyal medya sitelerinde mesleki öğrenme topluluğu oluşturulmaları sağlanmalıdır.

- Öğretmen adaylarının sosyal medya kullanımına öğrenim görülen bölüm değişkeninin etki etmediği tespit edilmiştir. Bilişim teknolojileri ile çok ilgili olan BÖTE ile diğer bölümler arasında neden farklılığın çıkmadığı farklı değişkenler açısından araştırılmalıdır.
- Sosyal ağ kullanma amacında olan öğretmen adayları arkadaşları ile paylaşımları hakkında sohbet etmeyi, çeşitli içeriklerde paylaşımlarda bulunmayı, bu paylaşımların arkadaşları tarafından beğenilmesini, ortak amaçları paylaştıkları insanlarla iletişim kurmayı önemsemektedirler. Zamanlarının çoğunu sosyal medya ile geçiren öğretmen adaylarının paylaşımlarında belli ölçütleri kullanmalarının önemli olduğu görülmüştür. Bu nedenle fakülteler ya da öğrenci toplulukları kullanıcıların paylaşımlarda bulunurken belli kriterler belirlemeleri yönünde bilgilendirme mesajları yayımlamalıdır.
- Öğretmen adayları sosyal yetkinlik ve paylaşım ihtiyacı açısından internet kullanım saati arttıkça bazı sosyal becerileri daha nitelikli yaptıklarına inanmaktadırlar. Öğretmen adaylarının %40,4'ü günde 2 ile 4 saat arasında interneti kullanmaktadırlar. Öğretmen adaylarına internette nitelikli vakit geçirmeleri ve kullanım sürelerini kısaltılmaları yönünde yönlendirmeler yapılmalıdır.

Kaynaklar

- Acar, S. ve Yenmiş, A. (2014). Eğitimde Sosyal Ağların Kullanımına İlişkin Öğrenci Görüşlerini Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma: Facebook Örneği, *Electronic Journal of Vocational Colleges, Bürokon Özel Sayısı*, ss. 55-66.
- Alav, O. (2014). Sosyal Medya'nın Birey ve Toplumsal Yapıya Etkileri (Sosyal Medya Kullanıcı Araştırması), *Elektronik Sosyal Bilgiler Eğitimi Dergisi*, (10.07.2017 tarihinde <http://esosbil.aksaray.edu.tr/index.php/esosbil/article/view/1/1> adresinden alınmıştır.).
- Argın, F. S. (2013). *Ortaokul ve Lise Öğrencilerinin Sosyal Medyaya İlişkin Tutumlarının İncelenmesi (Çekmeköy Örneği)*, Yüksek Lisans Tezi, Yeditepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Başer, A. (2014). *Sosyal Medya Kullanıcılarının Kişilik Özellikleri, Kullanım ve Motivasyonlarının Sosyal Medya Reklamlarına Yönelik Genel Tutumları Üzerindeki Rolü: Facebook Üzerine Bir Uygulama*, Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Boyd, D. M. & Ellison, N. B. (2008). Social Network Sites: Definition, History and Scholarship, *Journal Of Computer-Mediated Communication*, 7(2), ss. 210-230. <http://doi:10.1111/j.1083-6101.2007.00393>
- Büyükaslan, A. ve Kırık, A. M. (Eds.). (2015). *Sosyal medya araştırmaları 2*, Konya: Çizgi Kitabevi.
- Çakmak, V. (2014). *İletişim Kaygısının Sosyal Medya Kullanımı Üzerine Olan Etkisi: Üniversite Öğrencileri Üzerine Örnek Olay İncelemesi*, Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya.
- Dikme, G. (2013). *Üniversite Öğrencilerinin İletişimde ve Günlük Hayatta Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları: Kadir Has Üniversitesi Örneği*, Yüksek Lisans Tezi, Kadir Has Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Doğruluk, S. (2017). *Öğretmen Adaylarının Sosyal Medya Kullanım Alışkanlıkları İle İnternet Bağımlılıkları Arasındaki İlişki*, Yüksek Lisans Tezi, Sütçü İmam Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kahramanmaraş.
- Ebizmba. (2017). *Top 15 Most Popular Social Networking Sites*, (13.07.2017 tarihinde <http://www.ebizmba.com/articles/social-networking-websites> adresinden alınmıştır.).
- Eraslan, L. ve Çakıcı-Eser, D. (2015). *Sosyal medya toplum araştırma*, İstanbul: Beya Yayıncılık.
- Erdem-Aydın, İ. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanımları Üzerine Bir Araştırma: Anadolu Üniversitesi Örneği, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi-35*, ss. 373-386.
- İli, K. (2013). *Sosyal Medya Ortam ve Araçlarının Öğrenci Davranışlarına Etkisi (Gaziçiği Anadolu Lisesi Örneği)* Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.

- Kamiloğlu, F. ve Yuttaş, Ö. U. (2014). Sosyal Medyanın Bilgi Edinme ve Kişisel Gelişim Sürecine Katkısı ve Lise Öğrencileri Üzerine Bir Alan Çalışması, *İletişim 21*, ss. 129-150.
- Karasar, N. (2013). *Bilimsel araştırma yöntemi*, Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Koç, M. ve Karabatak, M. (2011). Sosyal Ağların Öğrenciler Üzerindeki Etkisinin Veri Madenciliği Kullanılarak İncelenmesi, *5th International Computer & Instructional Technologies Symposium*, Fırat Üniversitesi, Elazığ.
- Koroğlu, İ. Ş. (2014). *Üstün Yetenekli Çocukların Sosyal Medya Kullanım Motivasyonları*, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Ticaret Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Küçükali, A. (2016). Üniversite Öğrencilerinin Sosyal Medya Kullanımı: Atatürk Üniversitesi Örneği, *Bartın Üniversitesi İ.İ.B.F. Dergisi*, 7(13), ss. 531-546.
- McAndrew, F. T. & Jeong, H. S. (2012). (Abstract) Who does what on Facebook? Age, sex, and relationship status as predictors of Facebook use, *Computers in Human Behavior* 28(6), ss 2359-2365.
- Menteşe, M. (2013). *Sosyal Medya Ortam ve Araçlarının Eğitimde Kullanımına İlişkin Okul Yöneticilerinin ve Öğretmenlerin Görüşleri*, Yüksek Lisans Tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Otrar, M. ve Argın F. S. (2015). Öğrencilerin Sosyal Medyaya İlişkin Tutumlarını Belirlemeye Yönelik Bir Ölçek Geliştirme Çalışması, *Eğitim ve Öğretim Araştırmaları Dergisi*, 4(1), ss. 391-403.
- Otrar, M. ve Argın F. S. (2014). Ergenlerin Sosyal Medyaya İlişkin Tutumlarının Çok Boyutlu İncelenmesi, *Eğitim ve İnsani Bilimler Dergisi: Teori ve Uygulama*, 5(10), ss. 3-22.
- Toğay, A., Aktur, T. E., Yetişken, İ. C. ve Bilici, A. (2013). *Eğitim Süreçlerinde Sosyal Ağların Kullanımı: Bir MYO Deneyimi*, Akademik Bilişim Konferansı, Antalya: Akdeniz Üniversitesi. (13.07.2017 tarihinde ab.org.tr/ab13/bildiri/302.pdf adresinden alınmıştır)
- Tuğlu, B. (2017). *Ortaokul Öğrencilerinin Sosyal Medyayı Kullanım Amaçları ve Sosyal Medya Kullanımlarına İlişkin Tutumları*, Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Sakarya.
- Peker, A ve Çukadar, F. (2016). Bilişsel Esneklik İle Sosyal Medyayı Kullanmaya Yönelik Tutum Arasındaki İlişkinin İncelenmesi, *Sakarya University Journal of Education*, 6(2), ss. 66-79.
- Sakalhoğlu, E. (2015). 2015'in Güncel Sosyal Medya ve İnternet İstatistikleri, (13.07.2017 tarihinde <http://www.teleperformance.com.tr/2015-guncel-sosyal-medyaistatistikleri-Blog-72> adresinden alınmıştır.)
- Sarsar, F., Başbay, M. ve Başbay, A. (2015). Öğrenme-Öğretme Sürecinde Sosyal Medya Kullanımı, *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), ss. 418-431. [http:// doi: 10.17860/efd.98783](http://doi: 10.17860/efd.98783)
- Uça-Güneş, P. (2016). Toplumsal Değişim, Teknoloji ve Eğitim İlişkisinde Sosyal Ağların Yeri, *Açıköğretim Uygulamaları ve Araştırmaları Dergisi*, 2(2), ss.191-206.
- Ulusoy, A. ve Bostancı, M. (2014). Çocuklarda Sosyal Medya Kullanımı ve Ebeveyn Rolü, *International Journal Of Social Science*, 28, ss. 559-572.
- Vural, Z. B. ve Bat, M. (2010). Yeni Bir İletişim Ortamı Olarak Sosyal Medya: Ege Üniversitesi İletişim Fakültesine Yönelik Bir Araştırma, *Journal of Yaşar University*, 20(5), ss. 3348-3382.
- Yengin, D. (Eds.). (2015). *Sosyal medya araştırmaları*, İstanbul: Paloma Yayıncılık.

